

Rapport deputaten geestelijke verzorging militairen

Momenteel bestaat uw deputaatschap uit de volgende broeders: drs. H. de Bruijne (voorzitter), A. van Klaarbergen (penningmeester), H.C.J. van Vulpen (secretaris) en A.J. van Limbeek (algemeen lid). Laatstgenoemde is in september 2018 (op voorhand) aangetreden en wordt voorgedragen als nieuwe deputaat. Daarnaast draagt het deputaatschap ds. S. Griffioen (Eemdijk) voor als nieuwe deputaat. De broeders H. de Bruijne en H.C.J. van Vulpen treden af.

10 Door middel van dit schrijven rapporteren uw deputaten voor de geestelijke verzorging van militairen (DGVM) hun werkzaamheden over de afgelopen drie jaren.

15 Na een kwart eeuw van achtereenvolgende bezuinigingen en 'meer doen met minder' werd in 2018 bekend gemaakt dat Defensie er ruim 5 miljard euro bij krijgt. Geld waarmee geïnvesteerd kan worden, in mensen, middelen en manieren van werken. Het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' biedt een flinke steun in de rug voor de bijna 60.000 mannen en vrouwen die bij Defensie werken. En dat moet ook: in een tijd van geopolitieke verschuivingen, onevenwichtige groei van de wereldbevolking, digitale informatierevolutie en veranderende mens-machine-relatie moet Defensie voortdurend meebewegen en haar ambitieniveau aanpassen. Daarbij is het dreigingsbeeld complexer, diverser en onzekerder geworden. De NAVO en EU doen een dringender beroep op Nederland om te voldoen aan alle doelstellingen. En de effecten van de bezuinigingen werken nog lange tijd door. Grootschalige uitzendingen zijn voorlopig voorbij, maar Nederland stuurt nog steeds militairen naar onder meer Mali, Afghanistan en de oostgrenzen van Europa.

25 Dwars door al deze ontwikkelingen heen gaat onze aandacht uit naar de mens in het groen, grijs, zwart en blauw, die door de (naweeën van de) bezuinigingen en de veranderingen in operationaliteit heel wat te verwerken krijgt. Als altijd leveren deze ontwikkelingen ook nu existentiële vragen op alle gebieden van het menselijk leven.

30

Opdracht van de synode 2016

Door u is in 2016 besloten de handelingen van de deputaten goed te keuren en ernaar te blijven streven het contingent christelijk-gereformeerde krijgsmachtspredikanten op twee te houden en deputaten op te dragen bij nieuwe vacatures die wervingsactiviteiten te ontplooiën die nodig zijn om dat doel te bereiken.

35

Daarbij het verzoek om inzicht te verschaffen in het rapport van 2019 in de inhoud en voortgang van het werk van krijgsmachtspredikanten (in overeenstemming met het gestelde in art. 6 K.O., lid 2f). Graag geven wij middels dit rapport gehoor aan uw verzoek.

40

Krijgsmachtspredikanten

In 2017 nam ds. P.L.D. Visser afscheid als krijgsmachtspredikant. Met het vertrek van ds. Visser brak een periode aan waarin de CGK geen eigen predikant in dienst van Defensie had. Deputaten waren dan ook dankbaar en verheugd toen op 1 januari 2019 drs. H. van Eeken (voormalig predikant CGK Delft) werd benoemd als vlootpredikant (krijgsmachtspredikant bij de Koninklijke Marine, standplaats Den Helder). Op 6 januari vond de formele uitzending plaats, tijdens een speciale eredienst gehouden in de CGK Delft, waarbij Hoofd Krijgsmachtspredikant K.H. Ubels hem bevestigde. Drs. Van Eeken is predikant naar artikel 6 van de kerkorde en blijft hiermee verbonden aan de CGK Delft. Defensie ziet haar geestelijk verzorgers als professionele specialisten en daar is een zogeheten 'Specialistische Opleiding' aan gekoppeld. Deze militaire opleiding is

50

noodzakelijk, omdat krijgsmachtspredikanten ook mee gaan op oefening en uitgezonden kunnen worden. Omdat voor hen de vakinhoudelijke aspecten van het werk voorop staan en zij niet de verantwoordelijkheid dragen voor een eenheid, volgen zij een sneller opleidingstraject dan andere officieren. Drs. Van Eeken volgde deze opleiding van april tot 5 en met juni 2019 aan de Koninklijke Militaire Academie in Breda.

De plaatsing van drs. Van Eeken in Den Helder is voor een periode van 3 tot 6 jaar. Drs. Van Eeken heeft een werkplek toegewezen gekregen op de Nederlands Belgische Operationale School aldaar.

Het werk heeft diverse taakvelden, zoals:

- individuele begeleiding van zowel personeel als cursisten van de school;
- het geven van lessen geestelijke vorming. Deze lessen zijn opgenomen in het lesprogramma van de diverse opleidingen;
- 15 - het leiden van speciale bijeenkomsten bij bijzondere gebeurtenissen, zoals onder meer het voorgaan in kerkdiensten, inzet bij begeleiding van de familie voor de urn-overdracht, een rol vervullen bij de jaarlijkse herdenking van in actieve dienst overleden militairen en burgermedewerkers van de Koninklijke Marine;
- het leidinggeven aan een Bijbelkring.

20 Naast deze werkzaamheden zal drs. Van Eeken diverse opleidingen moeten volgen. Enerzijds zijn dit opleidingen die gericht zijn op het functioneren binnen een militair bedrijf, anderzijds betreft dit opleidingen die specifiek gaan over zijn werk als geestelijk verzorger van militairen.

25 Het deputaatschap streeft er naar om bij toekomstige vacatures nieuwe CGK-predikanten aan te kunnen dragen als krijgsmachtspredikant.

CIO-M

30 Het *Interkerkelijk Contact in Overheidszaken Militairen* (CIO-M) is een ondercommissie van het CIO (het *Interkerkelijk Contact in Overheidszaken*) en heeft van de deelnemende kerken in het CIO de opdracht gekregen om op te treden als intermediair tussen kerk en overheid voor alle zaken de Protestantse Geestelijke Verzorging betreffende. Het CIO-M is dus een kerkelijke commissie die als gesprekspartner optreedt van Defensie.

35 De geestelijke verzorging bij de krijgsmacht berust op een gedeelde verantwoordelijkheid van enerzijds de overheid en anderzijds de zogenoemde zendende instanties. De overheid beperkt zich tot het scheppen van voorwaarden waaronder geestelijke verzorging kan plaatsvinden. In de praktijk komt dat neer op het financieren en de logistieke ondersteuning van de dienst. De zorg voor de inhoud van de geestelijke verzorging en de wijze waarop 40 een en ander wordt ingevuld is de verantwoordelijkheid van de kerkgenootschappen. Deze laatste stellen geestelijk verzorgers beschikbaar om dienst te doen bij de krijgsmacht. De kerkgenootschappen treden naar de overheid gezamenlijk op in het CIO-M.

Het CIO-M bestaat uit afgevaardigden van de Protestantse Kerken in Nederland en een 45 vertegenwoordiger van de Oud- Katholieke Kerk.

Het CIO-M vergadert jaarlijks ongeveer tienmaal. Jaarlijks organiseert het CIO-M samen met de Hoofd Krijgsmacht Predikant een tweedaagse conferentie voor alle krijgsmachtspredikanten en CIO-M leden.

Deputaten worden in het CIO-M vertegenwoordigd door broeder A.J. van Limbeek (in 2018 op voorhand benoemd als lid van het CIO-M). Zaken op de agenda van het CIO-M waren o.a.:

1. de relatie tussen eigenheid en gezamenlijkheid in het werk van de diverse Diensten Geestelijke Verzorging in de Krijgsmacht;
2. discussie over inhoud (zaak van de zendende instanties) en beleid (zaak van Defensie);
3. werving van nieuwe geestelijk verzorgers in de krijgsmacht;
4. het kritisch blijven volgen van de reorganisatie en de evaluatie van de Diensten Geestelijke Verzorging;
5. een bijdrage leveren aan het Jaarschrift van de Protestantse Geestelijke Verzorging bij de Krijgsmacht.

Jaarlijks wordt het Jaarschrift van de Dienst Protestants Geestelijke Verzorging bij de Krijgsmacht aan alle dienstdoende predikanten ter informatie toegezonden en om aandacht te vragen voor de positie van militairen en veteranen. Het meest recente jaarafschrift is online te raadplegen op www.dgv.nl/nl/protestants/jaarschrift-2018.

Algemeen werk

Samen met GKv en NGK organiseren de deputaten conferenties voor en met deputaatschappen en krijgsmachtspredikanten. Op 19 en 20 januari 2018 werd de tweejaarlijkse G.V.-conferentie georganiseerd door ons deputaatschap in Hotel & Congrescentrum Mennorode te Elspeet. Op de eerste dag spraken aanwezigen met Hoofd Krijgsmachtspredikant K.H. Ubels over de plaats voor kleine reformatorische kerken binnen Defensie. En ook in hoeverre de in de kerkorde beschreven taak matcht met de verkondiging van Gods Woord en wat van een geestelijk verzorger gevraagd wordt. Op de tweede dag leidde dr. Ir. C.M. Visser (gastdocent aan de TUA, godsdienstsocioloog en directeur van Forum C) het onderwerp 'De geestelijk verzorger als missionaire pionier – over invloed, God, geld en gemeenschap' in. Zo kwam de invloed van de geestelijk verzorgers, zowel in het veld als in de kerk, aan de orde, waarbij ook aandacht werd besteed aan het 'missionair pionier' zijn en de consequenties voor de relatie met onder meer kerken, Defensie en verzorgingshuizen.

Bij de herinrichting van de CGK-website heeft ook het deputaatschap een vaste pagina gekregen: www.cgk.nl/project/geestelijke-verzorging-militairen/ Zodoende is voor een ieder de taakstelling en werkwijze inzichtelijk en is eenvoudig contact te leggen via het secretariaat van het deputaatschap.

Dr. Pieter Vos is benoemd tot bijzonder hoogleraar geestelijke verzorging in de krijgsmacht aan de Protestantse Theologische Universiteit in Groningen. Vos gaat de leerstoel voor vijf jaar bekleden. Hij gaat onderzoek doen naar de manier waarop christelijke visies op goed (samen)leven kunnen bijdragen aan de begeleiding van militairen. Nu is Vos universitair docent ethiek aan de Protestantse Theologische Universiteit in Amsterdam.

45 ***Slot***

Uw vergadering de wijsheid van Gods Geest toebiddend, teken ik

namens deputaten,
H.C.J. van Vulpen, secretaris.